

Державотворчі процеси в умовах
незалежності України. Повернення
кримських татар на історичну батьківщину.
Питання адміністративно-політичного
статусу Криму.

План уроку

- ◆ Державотворчі процеси в умовах незалежності України.
- ◆ Повернення кримських татар на історичну батьківщину.
- ◆ Питання адміністративно-політичного статусу Криму.

Державотворчі процеси: особливості розбудови законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні

- Ключове завдання перших років державотворення — формування трьох основних гілок влади: законодавчої, виконавчої, судової.
- Єдиний орган законодавчої влади в Україні — Верховна Рада України, що забезпечує правову базу перетворень.
- Становлення виконавчої влади: вищий орган — Кабінет Міністрів України; центральні органи — міністерства, державні комітети і відомства; в областях, містах, районах — державні адміністрації.
- Формування й утвердження судової влади, яку становлять Конституційний Суд, Верховний Суд, загальні, арбітражні та військові суди

Становлення інституту президентства в Україні

Становлення інституту прези- дентства

- 5 липня 1991 р. — згідно з постановою Верховної Ради УРСР «Про вибори президента Української РСР» в країні було запроваджено посаду президента України.
- 1 грудня 1991 р. — Всеукраїнський референдум, на якому, одночасно з проголошенням незалежності України, народ віддав перевагу президентській формі правління. Обрання першого Президента нової Української держави — **Леоніда Кравчука**

Конституційно- правовий статус Президента Укра- їни

- Президент не належить до жодної з гілок влади.
- Влада президента є похідною від волі виборців (джерелом влади, наданої Президентові України, є народ України, а не інший орган).
- Президент має діяти в межах, наданих йому повноважень, вступаючи у відносини з громадянами держави, іноземними громадянами, органами держави, іноземними державами та їхніми представниками тощо

Президентство
Л. Кравчука
(1991—
1994 рр.)

- Мирний вихід України зі складу СРСР; не допустив, завдяки поміркованій політиці, виплеску соціальної напруги, як це сталося у деяких пострадянських країнах.
- Було започатковано державотворчі процеси: формування державних органів влади, законодавчої бази, української армії, затвердження державної символіки тощо.
- Неспроможність втілити в життя обіцяної під час виборчих перегонів програми соціально-економічних перетворень, що не дозволило приборкати глибоку економічну кризу, яка охопила країну.
- Гіперінфляція.
- Стрімке падіння життєвого рівня населення.
- Неспроможність подолати політичну кризу 1994 р.

НЕ
ПИСАТИ

Президентські вибори в Україні

Вибори 1991 р.

- На посаду Президента було висунуто сім кандидатів.
- Відбулися *1 грудня 1991 р.*
- *Результат:* перемога Л. Кравчука, який набрав 61,59 % голосів виборців

Вибори 1994 р.

- На посаду Президента було висунуто сім кандидатів.
- Вибори проводилися у два тури:
26 червня 1994 р. — I тур, у якому жоден із кандидатів не набрав потрібної для перемоги кількості голосів; найбільшу кількість голосів отримали Л. Кравчук (37,68 %) та Л. Кучма (31,25 %).
9 липня 1994 р. — II тур, у якому брали участь Л. Кучма (52,14 %) та Л. Кравчук (45,06 %).
- *Результат:* обрання Президентом України Л. Кучми

Вибори до Верховної Ради України I—VII скликань

I скликання (1990— 1994 рр.)

- Вибори відбулися у березні 1990 р. Це перші альтернативні, порівняно демократичні вибори в історії Радянської України (вибори відбувалися ще в умовах монополії КПУ).
- Значний успіх Демократичного блоку: із 442 обраних депутатів Верховної Ради УРСР його підтримали 111 виборців.
- Утворення у Верховній Раді парламентської більшості із комуністів і консерваторів («група 239») та парламентської опозиції — Народної ради, до складу якої увійшло 125 осіб на чолі з І. Юхновським.
- Історична заслуга: прийняття Декларації про державний суверенітет України та Акта про незалежність України

II скликання
(1994—
1998 рр.)

- Вибори відбулися *27 березня 1994 р.*
- Були позачерговими.
- Перші вибори в новітній історії України, які відбулися в умовах багатопартійності.
- Вибори проводилися за **мажоритарною системою**, за якої враховуються голоси виборців, подані за кандидата, що набрав більшість голосів у конкретних виборчих округах; це значно обмежило можливості політичних партій та громадських об'єднань.
- Через недосконалість виборчого законодавства із 450 депутатів (повний склад депутатського корпусу) було обрано лише 338.
- Результат голосування: КПУ — 28 %; Рух — 5,9 %; Селянська партія — 5,34 %; СПУ — 4,15 %; безпартійні — 55,6 %; незначну кількість місць отримали представники УРП, СДПУ, УХДП, Партії праці тощо.
- Переважання лівих сил — комуністів, соціалістів, аграрників та солідарних із ними безпартійних депутатів.
- Головою парламенту було обрано лідера СПУ **О. Мороза**

III скликання
(1998—
2002 рр.)

- Вибори відбулися 29 березня 1998 р.
- Голосування здійснювалося за мішаною (мажоритарно-пропорційною) системою, за якою 50 % депутатів обираються за партійними списками, а 50 % — у мажоритарних виборчих округах.
- Необхідний 4% -й бар'єр подолали вісім політичних партій (блоків).
- Результати виборів: КПУ — 24,65 %, Народний Рух — 9,4 %, виборчий блок СПУ та СелПУ — 8,6 %, Партія зелених — 5,4 %, НДП — 5 %; Всеукраїнське об'єднання «Громада» — 4,7 %, ПСПУ — 4 %, СДПУ — 4 %.
- Домінування в парламенті безпартійних, лівих сил та рухівців.
- Жодна політична сила не отримала достатньої кількості голосів для створення парламентської більшості, що за наявності гострих суперечностей між партіями гальмувало прийняття законів.
- Головою парламенту було обрано представника блоку Соціалістичної та Селянської партій О. Ткаченка

IV скликання
(2002—
2006 рр.)

- Вибори відбулися 31 березня 2002 р.
- Голосування здійснювалося за мішаною (мажоритарно-пропорційною) системою.
- Необхідний 4%-й бар'єр подолали шість політичних партій (блоків).
- Результати виборів: блок «Наша Україна» — 23,57 %, КПУ — 19,98 %, блок «За єдину Україну!» — 11,77 %, БЮТ — 7,26 %, СПУ — 6,87 %, СДПУ(о) — 6,27 %.
- Вибори засвідчили поразку лівих партій; створена пропрезидентська парламентська більшість довго не протрималася за відсутності спільних ідеологічних засад; опозиція також іще не була готова створити власну більшість.
- Головою парламенту було обрано лідера партії «За єдину Україну» В. Литвина

V скликання
(2006—
2007 рр.)

- Вибори відбулися 26 березня 2006 р.
- Голосування здійснювалося за пропорційною системою.
- У виборчих перегонах взяли участь 45 політичних партій та блоків.
- Необхідний 3%-й бар'єр подолали п'ять політичних партій (блоків).
- Результати виборів: Партія регіонів — 32,14 %, БЮТ — 22,29 %, блок «Наша Україна» — 13,95 %, СПУ — 5,69 %, КПУ — 3,66 %.
- Головою парламенту було обрано лідера СПУ О. Мороза.
- Неспроможність депутатів створити дієздатну парламентську більшість.
- 2 квітня 2007 р. — розпуск указом В. Ющенка Верховної Ради через порушення конституційних норм щодо формування коаліції депутатських фракцій та призначення позачергових виборів

Писати

Повернення кримських татар на історичну батьківщину — це процес, що розпочався наприкінці 1980-х років після десятиліть депортації та вигнання.

У 1944 році кримських татар примусово виселили з Криму до Центральної Азії, Кавказу та Сибіру за звинуваченням у "зраді" під час Другої світової війни. Ця депортація супроводжувалася значними людськими втратами. Лише у 1989 році СРСР офіційно визнав депортацію злочином, що дозволило почати реабілітацію народу.

Масове повернення почалося наприкінці 1980-х та тривало в 1990-х роках, коли тисячі кримських татар повернулися до Криму, незважаючи на економічні труднощі, відсутність житла та земель. Вони зіштовхувалися з дискримінацією, але поступово відновлювали громаду, культуру та традиції.

Цей процес є важливою частиною відновлення історичної справедливості та продовжує залишатися актуальним у контексті боротьби за права кримськотатарського народу, особливо після анексії Криму Росією у 2014 році.

Адміністративно-політичний статус Криму — одне з ключових питань сучасної української політики та міжнародного права, яке має складну історію.

1.Крим у складі УРСР

У 1954 році Кримську область було передано зі складу РРФСР до УРСР. Це рішення мало переважно економічний характер, оскільки регіон був географічно та інфраструктурно тісно пов'язаний із материковою Україною.

1.Автономний статус у незалежній Україні

Після проголошення незалежності України в 1991 році Крим отримав статус Автономної Республіки. Цей статус був закріплений Конституцією України 1996 року, яка визначає, що АРК є невід'ємною частиною України зі своїми органами самоврядування.

1.Анексія Росією у 2014 році

У лютому-березні 2014 року Росія здійснила незаконну анексію Криму, використовуючи військові сили та організувавши псевдореферендум, результати якого не визнали Україна та міжнародна спільнота. Цей акт порушив норми міжнародного права, включно з Будапештським меморандумом.

1.Позиція України та міжнародна реакція

Україна вважає Крим тимчасово окупованою територією та послідовно виступає за його деокупацію. Більшість держав світу та міжнародних організацій, таких як ООН, підтримують суверенітет України над Кримом.

1.Сучасний контекст

Питання статусу Криму залишається центральним у відносинах України та Росії. Україна проводить політику невизнання окупації та активно працює в рамках "Кримської платформи", метою якої є консолідація міжнародних зусиль для повернення Криму.

Таким чином, адміністративно-політичний статус Криму — це не лише внутрішнє питання України, але й глобальна проблема, що торкається принципів міжнародного права та безпеки.